

ปราวีณา เชาวโน 2554: ความมั่นคงของการทำประมงปูทะเลและบทบาทของชุมชนในการจัดการ
ทรัพยากรประมงในอ่าวเกาะเปอรัน จังหัดระนอง ปรินญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการประมง)
สาขาการจัดการประมง ภาควิชาการจัดการประมง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์แสงเทียน อัจจิมากร, พบ.ม. 205 หน้า

การศึกษาวิจัยเรื่องความมั่นคงของการทำประมงปูทะเลและบทบาทของชุมชนในการจัดการ
ทรัพยากรประมงในอ่าวเกาะเปอรัน จังหัดระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ประโยชน์ปูทะเลเพื่อ
วิเคราะห์ถึงผลผลิตปูทะเลที่ถูกนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ สภาพแวดล้อมของแหล่งที่อยู่อาศัยของปูทะเล บทบาท
ของชุมชนในการจัดการทรัพยากรประมง โดยศึกษาพื้นที่ป่าชายเลน 3 แห่ง ได้แก่ ตำบลม่วงกลวงตอนนอก
ตำบลม่วงกลวงตอนใน-เกาะเปอรัน-บางหิน และตำบลนาคา เก็บตัวอย่างคุณภาพน้ำและดินตะกอน 15 สถานี และ
ผลผลิตปูทะเลจากการทำประมงในช่วงเดือนเมษายน 2553 - สิงหาคม 2553 ทำการสัมภาษณ์ชาวประมง
จำนวน 75 ราย โดยคำนวณจากสัดส่วนประชากร ผลการศึกษาด้านความมั่นคงจากการทำประมงปูทะเล
พบว่า ชาวประมงจับปูทะเลเฉลี่ย 7.2 ± 3.4 กิโลกรัมต่อวัน สำหรับพื้นที่ม่วงกลวงตอนนอก สามารถให้ผลผลิตปู
ทะเล 1.8 ± 1.1 ตัวต่อไร่ต่อวัน ม่วงกลวงตอนใน 1.4 ± 0.4 ตัวต่อไร่ต่อวัน และพื้นที่นาคา 0.6 ± 0.4 ตัวต่อไร่ต่อวัน
การทำประมงปูทะเลในอ่าวเกาะเปอรันให้ผลผลิต 335,736 กิโลกรัมต่อปี มูลค่ารายได้ 20.89 ล้านบาทต่อปี
การศึกษาความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณภาพน้ำส่วนใหญ่เหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
ยกเว้นในพื้นที่ตำบลนาคาบางจุดมีปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำต่ำกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณน้ำในดิน
ตะกอนที่ชั้นผิว (0-1 เซนติเมตร) มีค่าอยู่ระหว่าง 10.1-76.7 เปอร์เซ็นต์ ปริมาณสารอินทรีย์รวมในดินตะกอนที่
ชั้นผิว (0-1 เซนติเมตร) มีค่าอยู่ระหว่าง 17.7-220.8 มิลลิกรัมต่อกรัมน้ำหนักดินแห้ง การศึกษาสภาพป่าชาย
เลน พบว่า โกงกางใบเล็กเป็นพืชชนิดเด่น มีค่าดัชนีความสำคัญสูงสุดทั้ง 3 พื้นที่ และการศึกษาความมั่นคง
ด้านบทบาทของชาวประมงต่อการจัดการทรัพยากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ด้านทรัพยากรปูทะเลและ
มาตรการจัดการทรัพยากรปูทะเลในระดับปานกลางมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = 0.503$, $p\text{-value} < 0.01$) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็นในการจัดการ
ประมงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาชุมชนและการเสริมสร้างเครือข่ายอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($r = 0.331$, $p\text{-value} < 0.01$ และ $r = 0.344$, $p\text{-value} < 0.01$ ตามลำดับ) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ
ปานกลาง และการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ($r_s = 0.236$, $p\text{-value} < 0.05$) มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ คุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งคุณภาพน้ำ ดินตะกอน
และป่าชายเลนในพื้นที่อ่าวเกาะเปอรันสามารถเป็นที่อยู่ของปูทะเลได้ดี แต่ควรเฝ้าระวังคุณภาพน้ำพื้นที่ตำบล
นาคา และกำหนดให้พื้นที่ป่าชายเลนม่วงกลวงตอนใน-เกาะเปอรัน-บางหินบางจุดเป็นเขตอนุบาลปูวัยอ่อน ซึ่งเป็น
พื้นที่ที่มีปูขนาดเล็กจำนวนมาก และควรนำไปสู่ข้อตกลงร่วมกับชาวประมงต่อการลดการใช้ประโยชน์ปูขนาด
10-20 ตัวต่อกิโลกรัม กำหนดมาตรการเฝ้าระวังการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน แนวทางการจัดการคือสร้างการ
รับรู้ข่าวสารและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชาวประมงให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างความร่วมมือและ
ยอมรับต่อการทำประมงปูทะเลให้มั่นคงยืนยาวต่อไปในอนาคต

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก